
THE SHOES
FERDINANDO

Ο ΑΝΤΡΑΣ ΤΗΣ GILLETTE, ΤΑ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ

THE FAMILY · 02

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΔΙΑΦΟΡΑ;

Ήταν 10 Νοεμβρίου 1984, 9:30 το πρωί. Ο πατέρας μου άνοιξε την πόρτα της κρεβατοκάμαράς μου, άφησε το φως να μπει και είπε: «Nando, οι καραμπινιέροι είναι στην πόρτα και σε ζητάνε. Τι σκατά έκανες;»

«Μπαμπά», είπα, «με δουλεύεις; Άσε με να κοιμηθώ. Γύρισα αργά σήμερα το πρωί. Η Melania με διέλυσε χθες».

«Ποια στον διάολο είναι η Melania; Σήκω τον κώλο σου, πλύνε το πρόσωπό σου, ντύσου και βγες έξω. Μίλα τους και μάθε τι θέλουν». «Εντάξει, έρχομαι».

Ο ανθυπασπιστής Posca και ο λοχίας Patanè έλεγξαν την ταυτότητά μου και μετά μου είπαν: «Αν δεν παρουσιαστείτε στις 17 Νοεμβρίου στη Σχολή Τεθωρακισμένων “Ferrari Orsi” στην Καζέρτα για να εκπληρώσετε τη στρατιωτική σας θητεία, η Στρατιωτική Εισαγγελία θα εκδώσει ένταλμα σύλληψης αύριο το πρωί, με το καλημέρα. Θα έρθουμε να σας πάρουμε και θα σας πάμε φυλακή».

Τους κοίταξα και είπα: «Θέλετε έναν καφέ; Μόλις ξύπνησα. Έρχομαι αμέσως και μου λέτε το δεύτερο μισό αυτής της ταινίας. Είστε αστείοι, πρέπει να το πω».

Ο πατέρας μου έκανε νόημα στους στρατιωτικούς ότι είχα χάσει τα λογικά μου, κι εκείνοι περίμεναν λίγο. Όταν γύρισα από την κουζίνα, ρώτησα αν έπρεπε να είχα λάβει φύλλο πορείας. Είχαν

μια απόδειξη παραλαβής υπογεγραμμένη από τη μητέρα μου, που ήταν στη δουλειά εκείνη ακριβώς τη στιγμή.

Χωρίς να χάσω άλλο δευτερόλεπτο, ζήτησα συγγνώμη για την παρεξήγηση και τους διαβεβαίωσα ότι θα ήμουν εκεί τη συγκεκριμένη μέρα, έτοιμος να φορέσω εκείνα τα ρούχα που φοράς δώδεκα μήνες μέχρι να λήξουν σαν γιαούρτι.

Ετοιμάστηκα. Το βράδυ που έφυγα, ο πατέρας μου με αποχαιρέτησε κουνώντας το χέρι του. Όταν του ζήτησα να προσθέσει κάτι στις λίγες λιρέτες μου — ό,τι αντιστοιχεί σήμερα σε δέκα ευρώ — είπε: «Κάνε τα να κρατήσουν. Θα παίρνεις 60.000 λιρέτες τον μήνα. Μόνο μ' αυτά θα έχεις να ζήσεις».

Η μητέρα μου έκανε πως κοιμόταν και δεν απάντησε. Στις 23:45 ο φίλος μου ο Oreste ήρθε στο σπίτι μου με το Fiat 850 του πατέρα του — ο πατέρας του δούλευε στους σιδηροδρόμους — και με πήγε στον σταθμό. Τότε δεν καταλάβαινα τη συμπεριφορά των γονιών μου. Αυτό που έκαναν μου φαινόταν φυσιολογικό. Εκείνο ήταν το πρώτο μου πραγματικό μάθημα.

Έφτασα στη Νάπολη στις 06:10 το επόμενο πρωί και μετά πήρα ένα τρένο για την Καζέρτα. Στον σταθμό ρώτησα πώς να πάω στο στρατόπεδο και περπάτησα άλλα τριάντα λεπτά μέχρι την πύλη. Παρουσιάστηκα στον αξιωματικό υπηρεσίας, που είπε: «Άλλος ένας καθυστερημένος, σειρά 9/84». Έμπαινα σε ένα καινούριο σπίτι. Θα το άφηνα έναν χρόνο αργότερα.

Με έστειλαν κατευθείαν στον ιματισμό. Μου έδωσαν ένα σακίδιο, δύο ζευγάρια άρβυλα — ένα χαμηλό, ένα ψηλό — μια ζώνη, μάλλινες κάλτσες, δύο καραβάνες, ένα κύπελλο, ένα παγούρι, ένα ατσάλινο κουτί για φάρμακα, αθλητικά παπούτσια, παραλλαγή, ένα δίκοχο, μια στολή εξόδου, ένα φέσι για μέσα στο στρατόπεδο, δύο σώβρακα βγαλμένα κατευθείαν από τον Πρώτο Παγκόσμιο

Πόλεμο και δύο μάλλινες μακρυμάνικες φανέλες. Χαμογέλασα, χωρίς να καταλαβαίνω ακόμη πόσο θα μου έσωζαν τη ζωή εκείνες οι φανέλες.

Ένιωθα σαν να ήμουν μέσα σε ταινία. Βγήκα σφυρίζοντας, κι ένας αξιωματικός που ερχόταν προς το μέρος μου με σταμάτησε και μου έδωσε δύο μέρες τιμωρία επειδή δεν τον χαιρέτησα. Η μοίρα αποφάσισε να μείνω περιορισμένος στο κρεβάτι μου για σαράντα οκτώ ώρες, χωρίς να βλέπω κανέναν.

Δύο πρωινά στη σειρά έπεσα αγγαρεία στις τουαλέτες: να καθαρίζω τις λεκάνες αφού είχαν χέσει 280 άντρες — και δεν είχαν καταφέρει όλοι να πετύχουν μέσα. Δεν αηδίασα. Κι αυτό ήταν στρατιωτική θητεία. Έπρεπε να δω και να μάθω ότι δεν χέζουν όλοι στο ίδιο χρώμα, και δεν φταίει μόνο το φαγητό.

Ύστερα από μία εβδομάδα, ήρθε να με δει ένας συνάδελφος φαντάρος από κοντά στον τόπο μου. Τον έλεγαν Franco Nicolò, σειρά 5/84. Στην πολιτική ζωή ήταν αντιπρόσωπος πωλήσεων μιας παγκοσμίως διάσημης μάρκας παπουτσιών. Με συμπάθησε. Ύστερα από σαράντα μέρες κατάφερε να μου κανονίσει μια άδεια σαράντα οκτώ ωρών, και πετάξαμε μαζί ως το σπίτι με το αυτοκίνητό του. Οκτώ ώρες δρόμος, αλλά άξιζε.

Στο σπίτι, η μητέρα μου με ρώτησε αν είχα δραπετεύσει. Περίμενε να με έχει από πάνω της για πολύ περισσότερο. Τα μεσάνυχτα της Κυριακής ο Franco ήρθε να με πάρει και ξεκινήσαμε τον δρόμο της επιστροφής.

Καθώς έμπαινα, μου είπε να κρατάω ανάμεσα στα πόδια μου μια νταμιτζάνα κρασί πέντε λίτρων. Ήταν για τον ανθυπασπιστή του — ένας τρόπος να μένει στα καλά του βιβλία. Ώσπου να φτάσουμε στο στρατόπεδο, όμως, ήμασταν μεθυσμένοι. Δηλώσαμε αμέσως άρρωστοι για δύο μέρες.

Ύστερα ένας αξιωματικός απείλησε δημόσια τον Franco. Ο Franco απάντησε: «Μόλις βγούμε από το στρατόπεδο, θα σε πυροβολήσω». Ο αξιωματικός τον έβαλε να συλληφθεί και να περάσει στρατοδικείο. Του έριξαν εξήντα μέρες στρατιωτική φυλακή.

Δεν τον ξαναείδα ποτέ εκεί, γιατί με μετέθεσαν αλλού. Όταν όμως πέρασε εκείνος ο καιρός, συναντιόμασταν συχνά κοντά στη δουλειά και τρώγαμε μαζί, θυμόμενοι το κρασί του ανθυπασπιστή.

Είχε ανοίξει καταστήματα παπουτσιών με αυτοεξυπηρέτηση, και οι δουλειές πήγαιναν καλά. Όποτε περνούσα να αγοράσω κάτι, με περιποιούνταν σαν βασιλιά — έκπτωση πάνω στην έκπτωση. Μόνο εγώ όμως ήξερα ότι ήταν καλύτερος πωλητής από μένα. Δεν είπα ποτέ λέξη. Ήμουν ήδη ΑΝΤΡΑΣ ΤΗΣ GILLETTE.

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΝΕΟΣΥΛΛΕΚΤΩΝ

Η εκπαίδευση ξεκίνησε: λύσιμο και συναρμολόγηση ενός τυφεκίου, μετά ενός άλλου, μετά ενός πιστολιού. Καθάρισμα. Πορείες, τρέξιμο, διαλείμματα, το εστιατόριο, οι απαραίτητες υπηρεσίες στο στρατόπεδο, η λέσχη των οπλιτών, η λέσχη των υπαξιωματικών και η λέσχη των αξιωματικών.

Ήταν Χριστούγεννα, εννιά το βράδυ, παγωνιά. Εκείνες οι μάλλινες φανέλες ήταν σωτηρία, ειδικά όταν ξεκινήσαμε τις πρώτες μας σκοπιές. Ύστερα μας αντάμειψαν με δεκαπέντε μέρες φρούρηση της πυριτιδαποθήκης. Το πλύσιμο ήταν οφθαλμαπάτη. Μέσα στο σώβρακό σου δεν ξεχώριζες πια το παράσιτο από τη βρόμα, ούτε την ελιά από την ψείρα.

Η θερμοκρασία ήταν τρελή: μείον τριάντα. Το κατούρημα ήταν αδύνατο — πάγωνε, και κυκλοφορούσες με έναν σταλακτίτη από κάτουρο κρεμασμένο στο πουλί σου. Χαχαχαχαχα.

Κι αν σου περνούσε έστω από το μυαλό να αποκοιμηθείς, κινδύνευες με τιμωρία και φυλακή. Το πρόβλημα δεν ήταν πού να πας: φυλάγαμε σκοπιά ακριβώς εκεί, ανάμεσα σε κρατούμενους και εργοστάσια πυρομαχικών.

Ένα ελεύθερο βράδυ βρισκόμουν σε κάποια απόσταση από τη λέσχη των αξιωματικών. Έβλεπα όμορφες, αρωματισμένες γυναίκες να φτάνουν για τον χορό με τους αξιωματικούς τους, που ακτινοβολούσαν γοητεία και δύναμη. Κι άρχισα να καταλαβαίνω τη δυσκολία που θα πρέπει να αντιμετώπισε ο πατέρας μου στα είκοσι δύο του, όταν άφησε την υπηρεσία ως λοχαγός του τεθωρακισμένου ιππικού. ΑΡΜΑΤΑ. Αυτά ακριβώς που υποτίθεται ότι θα οδηγούσα, μόνο που εγώ δεν χωρούσα μέσα σε κανένα.

Ένα απόγευμα όμως ο διοικητής του λόχου μου με κάλεσε για μια υπηρεσία εκτός στρατοπέδου. Έπρεπε να συνοδεύσω μια γυναίκα με αυτοκίνητο ως τη Νάπολη. Κανείς δεν μου είπε ποια ήταν. Το έμαθα αργότερα: ήταν η κόρη του στρατηγού που διοικούσε το στρατόπεδο.

Η επιλογή είχε πέσει σε μένα, και κανείς δεν μπορούσε να μου πει γιατί. Ήμουν στρατιώτης· αυτές ήταν επίσημες αποστολές, που πληρώνονταν επιπλέον. Αλλά τα χρήματα δεν ήταν όλη η ιστορία.

Την έλεγαν Carla. Τριάντα οκτώ χρονών, ποτέ παντρεμένη, ποτέ αρραβωνιασμένη. Το «όμορφη» δεν φτάνει για να την περιγράψει — προκλητική και σκανταλιάρα, το λιγότερο.

Ήταν η πρώτη μου πεο-καλή πράξη, και δεν ήταν καθόλου άσχημη. Άκουσα ότι με αναζήτησε ξανά, αλλά τότε με είχαν ήδη μεταθέσει στον λόχο αθλητών του Στρατού. Έπαιζα ράγκμπι, και αργότερα μπήκα στη στρατιωτική εθνική ομάδα.

ΤΑ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ

Τα παπούτσια είναι κάτι που σπάνια το σκεφτόμαστε σοβαρά, κι όμως έχουν τεράστια σημασία για το σώμα και για το μυαλό. Εκείνα τα χρόνια είχε ακόμη μεγαλύτερη σημασία να είναι δερμάτινα — το μόνο υλικό που κρατούσε τα πόδια σου στεγνά και όλο σου το σώμα σε λειτουργία.

Ποτέ δεν χάλασα πολλά παπούτσια. Είχα πολύ λίγα, και πάντα προσπαθούσα να επισκευάζω όσα είχα. Με ενδιέφερε η λειτουργία, όχι η εμφάνιση. Μπορείς να κλοτσήσεις στον κώλο όποιον θέλεις με όποια παπούτσια θέλεις, και κανείς δεν βλέπει αν έχουν ετικέτα σχεδιαστή.

Σήμερα η γυναίκα μου μού ζητάει να σταματήσουμε σε ένα κατάστημα παπουτσιών με αυτοεξυπηρέτηση. Θυμάμαι ότι εκείνο το μαγαζί ανήκε κάποτε στον Franco, τον συνάδελφό μου φαντάρο, και μπαίνουμε.

Έχουν περάσει σαράντα χρόνια. Είναι ακόμη το ίδιο — ίδια διάταξη. Ενώ η γυναίκα μου διαλέγει τα παπούτσια της, μου δίνει τα κουτιά να τα κρατάω πριν πάει στους πάγκους για να τα δοκιμάσει.

Στο μεταξύ μια γυναίκα ρωτάει πού είναι το γυναικείο τμήμα, και της δείχνω τον δρόμο. Ένας κύριος ρωτάει αν ένα συγκεκριμένο παπούτσι υπάρχει σε νούμερο 41, και του λέω ότι αυτό το νούμερο έχει εξαντληθεί. Δύο γυναίκες που δοκιμάζουν παπούτσια ζητούν τη γνώμη μου, και τους λέω ότι είναι υπέροχες μ' εκείνα τα ζευγάρια.

Η γυναίκα μου δεν παρατηρεί τίποτα. Για είκοσι λεπτά, χωρίς καν να το καταλάβω, έχω γίνει ο υπάλληλος του μαγαζιού. Όλοι έρχονται σε μένα. Στους άντρες απαντάω ψυχρά και άσχημα, ενώ οι γυναίκες παίρνουν όλο τον θαυμασμό μου για τις επιλογές τους.

Το ταμείο γεμίζει και σχεδόν καταρρέει. Ο ιδιοκτήτης δεν μπορεί να καταλάβει τι συμβαίνει. Πληρώνουμε τα παπούτσια μας και βγαίνουμε, πρώτα όμως τον ρωτάω αν ξέρει τον Franco. «Ναι», λέει, «είναι ο πατέρας μου». «Τότε δώσ' του τους χαιρετισμούς μου».

Καθώς φεύγουμε, οι γυναίκες με δείχνουν και μου κουνούν το χέρι. Η γυναίκα μου εξακολουθεί να μην παρατηρεί τίποτα.

Το πρόβλημα έρχεται περίπου δύο ώρες αργότερα, όταν η κόρη μου θέλει να γυρίσει στο κατάστημα παπουτσιών. Εκεί, ο γιος του ιδιοκτήτη με παίρνει παράμερα και λέει: «Κύριε Frega, δεν είπα τίποτα στο ταμείο. Δεν ήθελα να ακούσουν οι πελάτες και να γίνει σκηνή. Ο μπαμπάς είχε ένα φοβερό ατύχημα το 2021, και το 2023 μας άφησε».

Λυπάμαι πραγματικά. Λέω στον γιο του μια ιστορία που έζησα με τον πατέρα του, κι εκείνος με αγκαλιάζει σφιχτά, με δάκρυα στα μάτια.

Η κόρη μου αγοράζει τα παπούτσια της, πληρώνει, και φεύγουμε. Καθώς μας αποχαιρετά, ο γιος φωνάζει: «Ελάτε να με δείτε. Χρειάζομαι πωλητές σαν εσάς, που να δουλεύουν δωρεάν». Κι εγώ λέω: «Δεν έχεις κατεβάσει τα βιβλία μου, ε;»

Χαμογελάει. Κι η ζωή συνεχίζεται.

Ferdinando